

Hatodik díjazott

A gróf Széchényi Ferenc által alapított
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
és
MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
két évszázados kultúraápoló tevékenysége
MAGYAR ÖRÖKSÉG

A NEMZET EMLÉKEZETE

"Miután ő cs. kir. apostoli felsége legalázatosabb kérésem tekintetében, hogy ezt a részben nyomtatott, részben kéziratok művekből álló könyvtárt, valamint pénzérmék, földrajzi térképek, képek s végül a magyar történelmet bármilyen szempontból érintő, vagy ezekkel kapcsolatban álló címerek gyűjteményeit - melyeket több évek során sok fáradsággal, gondnal és jelentős kiadásokba merülve szereztem meg - a drága hazának, melynek ölében mindezek összeszedésére alkalmat és módot találtam, és a közhaszonnak, melyre mindig törekedtem és törekszem, szentelhessem...megengedte..., ezért én előbb említett tudományos felszerelésemet...édes hazámnak és a közösségnek hasznára és javára mindörökre és visszavonhatatlanul adományozom, átadom és átruházom..."

Az idézett szövegrészek "a gróf Széchényi-család magyar könyvtára", a magyar nemzeti könyvtár, mai hivatalos nevén az Országos Széchényi Könyvtár 1802. november 25-ei keltű alapítóleveléből valók.

Ezzel az alapítással gróf Széchényi Ferenc, a legnagyobb magyar édesapja Magyarország egyik legfontosabb intézményét hozta létre. Egyúttal meghatározta a nemzeti könyvtár legfontosabb feladatait, amelyek ma is érvényesek, korszerűek, a nemzetközi gyakorlatban is elfogadottak.

A nemzeti könyvtár a teljesség igényével gyűjti és megőrzi a mindenkori Magyarország területén megjelent kiadványokat, a bárhol a világon megjelent magyar nyelvű publikációkat,

a bárhol a világon, bármilyen nyelven megjelent magyar vonatkozású kiadványokat. A kiadványok mellett mindez a jelentős kéziratokra is vonatkozik.

Széchenyi Ferenc az átadott művekről nyomtatott katalógust készíttetett, és ezt a továbbiakban évente 1000 példányban kiadott supplementumokkal egészítette ki, amelyek a könyvtár éves gyarapodását regisztrálták, beleértve a nyomdától megkapott új megjelenésű könyveket is. Ezzel - mai fogalmak szerint - megalapozta a kötelespéldány szolgáltatásra épülő magyar nemzeti bibliográfia intézményét.

Gróf Széchenyi Ferenc magyar könyvtárának és az alapítástól eltelt két évszázad gyűjtőmunkájának köszönhetően ma az Országos Széchenyi Könyvtár mintegy nyolc milliós állományával nem csak Magyarország legnagyobb könyvtára, hanem egyúttal a nemzet emlékezte is. Hiszen gyűjteményeiben találhatók például a Halotti beszédet tartalmazó Pray kódex és az Ómagyar Mária-síralmat tartalmazó Leuveni kódex, Kálti Márk Képes Krónikája, Mátyás király híres könyvtárának a világban fennmaradt több mint kétszáz darabjából harmincöt hiteles corvina, a Magyarországon nyomtatott első könyv, a Chronica Hungarorum vagy Budai Krónika 1473-ból, Magyarország első nyomtatott térképének, Lázár deák térképének egyetlen fennmaradt példánya 1528-ból, a Magyarországon nyomtatott első magyar nyelvű könyv, Sylvester János Új testamentuma 1541-ből, a Himnusz kézírata, Kölcseyé és Erkelé egyaránt, a Heckenast-féle nyomdában készült Nemzeti dal egyik példánya, Arany János gyászjelentése, a Nyugat költőinek számos kézírata, első világháborús élelmiszer-jegyek, a Rákosi-korszak propaganda anyagai, a puha diktatúra szamizdat kiadványai és az emigrációba kényszerült írók sokáig zárt anyagként kezelt művei, az 1989-1990-es rendszerváltozás plakátjai, a taxis-blokádot támogató röplap, a Szabad Európa Rádió magyar adásának archívuma, a legutóbbi választások plakátjai és szórólapjai, a tegnap megjelent sajtótermékek - és egyre több CD ROM és egyéb elektronikus információhordozó.

És mindez - Széchenyi Ferenc szellemének és korunk demokratikus követelményeinek megfelelően - a köz hasznára. A nemzeti könyvtárnak minden tizennyolcadik életévét betöltött állampolgár olvasója lehet, és kapui nyitva állnak a külföldi kutatók előtt is.

Az Országos Széchenyi Könyvtár együttműködik Európa és a világ más nemzeti könyvtáraival, vállalva a nemzetközi együttműködésből reá háruló feladatokat, ami egyúttal a magyar kultúra nemzetközi propagandáját is jelenti. A könyvtár elektronikus katalógusai a

világháló bármely pontjáról elérhetőek, az ennek alapján kért dokumentumok másolatai a világ minden pontjára eljuttathatóak.

Ha valami, akkor az Országos Széchényi Könyvtár, a magyar nemzeti könyvtár igazán magyar örökség. A ma élőké is és a jövő nemzedékeié is.

Poprády Géza

könyvtáros

az Országos Széchényi Könyvtár ny. főigazgatója

*

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

A Magyar Nemzeti Múzeum nevében határozza meg szellemét. Magyar és nemzeti, ugyanakkor európai. Nem uralkodói kincstárból lett múzeum, hanem az európai szellemi áramlatnak megfelelően egy főúrral tudatos tematikai gyűjteményét ajánlotta fel a nemzetnek. Jelképesen is felfogható, hogy Széchényi Ferenc gróf múzeumalapító felajánlását egy pesti szücsmester követte ajándékával. A magyar társadalom minden tagja ereklyetáruknak tekinti, függetlenül attól, hogy mely ország állampolgárává kényszerítette a történelem.

A két évszázad során felgyülemlett műkincs a magyar nemzet értéke, ám a társadalom számára valódi érték a múzeum munkatársainak szellemi munkája nyomán vált. A történeti múzeumok műtárgyai a történetkutatás forrásai, létükkel mondják az igazságot, de a történelem teljességének ismeretéhez, annak átadásához a társadalom számára szükséges az a tudományos kutatás adta szellemi érték, amellyel a múzeum kutatói rendelkeznek. Nélkülözhetetlen a történetkutatásban az a múzeumi kutató, aki a történetírás számára tárja fel a múlt tárgyainak forrásértékét. S az már szinte mindegy – pontosabban fogalmazva: egyaránt fontos -, hogy a szintetizálást a tárgyi vagy az írott forrásokból dolgozó történész végzi.

A múzeum nem raktárakban találkozik a társadalommal, hanem programjain keresztül. Ezek között természetesen a kiállítások a legkézenfekvőbbek. Tény, hogy a történeti kiállítások feltételezik a történelmi ismereteket, de a kiállítások nem a történelmi ismeretek illusztrációi.

A restaurált, kiegészített tárgyak olyan megjelenítése egy rekonstruált történelmi környezetben, ahogyan az a volt életben mutatkozott, életre kelti magát a múltat .Ha ez kiegészül a nem tárgyasult szellemi alkotásokkal – irodalommal, képző-és zeneművészettel -, akkor korunk múzeumlátogatói tudományos kutatással megalapozott valóság-hű múltat érzékelnek.

Az elmúlt évek nemzeti évfordulóihoz kapcsolódó múzeumi programsorozat mutatja a Magyar Nemzeti Múzeumnak és fiáléinak (Esztergom, Visegrád, Sárospatak), mint a magyar múzeumi terület vezetőjének azt a szellemi erejét, amely érzékelteti a magyarság európaiságát és azokat az értékeket, amelyekkel ötvözte Európa művelődését.

Dr. Gedai István

numizmatikus

a Magyar Nemzeti Múzeum ny. főigazgatója